

MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI BADIY VA IJODIY FAOLIYATDA
IJODKORLIGINI RIVOJLANTIRISH

Xudoyberganova Shaxodat Baxtiyor qizi

Chirchiq davlat pedagogika universiteti,

Maktabgacha ta`lim fakulteti talabasi

Anatatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta`lim yoshidagi bolalarni badiiy va ijodiy faoliyatda ijodkorligini rivojlantirish, hamda shakillantirish haqida so`z yuritilgan. Yosh bolalarni yoshligidan ijodkor qilib tarbiyalash bu yo`lda maktabgacha ta`lim tashkiloti tarbiyachilari hamda ota-ona hamkorlikda ishlash kerakligi ta`kidlangan.

Kalit so`zlar: Ijodkorlik, motiv, kompetensiya, iqtidor, monotip, moshlashuvchanlik, syujetli o`yinlar, ertak.

Аннотация: В данной статье говорится о развитии и формировании творческих способностей детей дошкольного возраста в художественно-творческой деятельности. Подчеркнуто, что воспитатели организаций дошкольного образования и родители должны работать вместе, чтобы творчески воспитывать детей раннего возраста с самого раннего возраста.

Ключевые слова: Творчество, мотив, компетентность, талант, монотипия, гибкость, сюжетные игры, сказка.

Abstract: This article talks about the development and shaping of the creativity of children of preschool age in artistic and creative activities. It was emphasized that educators of preschool education organizations and parents should work together in order to raise young children creatively from a young age.

Key words: Creativity, motive, competence, talent, monotype, flexibility, plot games, fairy tale.

“Iqtidorsiz bolalar yo`q. Barcha bolalar mukammal tug`iladi. Bolalar tarbiya va muhit mahsuli bo`lib, ota-onalarining iste`dodini meros qilib olmaydilar. Bolani muhit va tarbiya shakllantiradi. Tug`ma moyillik yoki irsiyatga kelsak, faqat organizmning fiziologik xususiyatlari meros qilib olinadi. Tug`ilgan paytdan boshlab hamma narsa faqat atrof-muhitning bolaga bo`lgan psixologik ta`siriga bog`liq. Faqat bu uning barcha qobiliyatlari va iste`dodlarini belgilaydi.

Shinichi Suzuki

Biz hammamiz farzandlarimiz bizdan ko'ra yaxshiroq bo'lishlarini xohlaymiz - go'zalroq, qobiliyatliroq, aqlliroq. Tabiat ularga kashf qilinishi, saqlanishi kerak bo'lgan bunday imkoniyatni berdi, keyin ular bizni quvontiradi, ajablantiradi va zavqlantiradi. O'z-o'zini anglash uchun uzoq yo'l bor, lekin bitta qisqa va juda muhim davr bor - ya'ni bolalik davri. Har bir bola tabiatan ijodkor ekanligini olimlarning izlanishlari, tarbiyachilar, o'qituvchilar – innovatorlarning ishlari isbotlaydi. Qoida tariqasida, uning ijodiy imkoniyatlari yashirin holatda bo'ladi va har doim ham to'liq amalga oshirilmaydi. Bolani ijodkorlik bilan shug'ullanishga undaydigan shart-sharoitlarni yaratib berishimiz kerak. Tarbiyachi hamda ota-ona hamkorlikda maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarda hali shakllanishga ulgurmagan ya'ni uxlab yotgan, ijodiy moyilliklarni uyg'otishlari kerakdir.

Ijodkorlik yangi o'rganish mavzusi emas. Inson qobiliyatlari muammosi har doim odamlarda katta qiziqish uyg'otgan. Holbuki, ilgari jamiyatda kishilar ijodini o'zlashtirishga alohida ehtiyoj bo'lmagan. Iste'dodlar o'z-o'zidan paydo bo'lib, o'z-o'zidan adabiyot va san'at durdonalarini yaratdi: ular ilmiy kashfiyotlar qildilar, ixtiro qildilar va shu bilan rivojlanayotgan insoniyat madaniyatining ehtiyojlarini qondirdilar. Bizning davrimizda vaziyat tubdan o'zgardi. Ilmiy-texnika taraqqiyoti davrida hayot rang-barang va murakkablashib bormoqda. Bu esa odamdan qolip bo'lmagan, odatiy harakatlarni, balki harakatchanlikni, fikrlashning moslashuvchanligini, tez yo'naltirilganligini va yangi sharoitlarga moslashishini, katta va kichik muammolarni hal qilishda ijodiy yondashuvni talab qiladi. Deyarli barcha kasblarda aqliy mehnat ulushi muttasil oshib borishini va bajaruvchi faoliyatning ortib borayotgan qismi mashinalarga o'tishini hisobga oladigan bo'lsak, u holda insonning ijodiy qobiliyatlari sifatida e'tirof etilishi ayon bo'ladi. uning intellektining eng muhim qismi va ularni rivojlantirish vazifasi zamonaviy inson tarbiyasidagi eng muhim vazifalardan biridir. Zero, insoniyat tomonidan to'plangan barcha madaniy qadriyatlar odamlarning ijodiy faoliyati natijasidir. Kelajakda insoniyat jamiyatining qay darajada oldinga borishini esa yosh avlodning ijodiy salohiyati belgilab beradi.

Voyaga etgan kishi, xoh u ota-ona bo'ladimi, xoh o'qituvchi bo'ladimi, bu holda "kulol, bola esa uning qo'lida loy" va bolalik deb ataladigan ushbu unumdor davrdan foydalanib, siz uni qila oladigan odamni shakllantirishingiz mumkin. turli muammolarni hal qilishga ijodiy yondashish. Misol uchun, bola bilan o'simlikning bargiga qarab, siz unga tomirlarni, bargning shakli va hajmini va teginish uchun har tomondan qanchalik farq qilishini ko'rsatishingiz mumkin. Agar biz kattalar unga atrof-muhitning mayda-chuydasini ham sezishga o'rgatib olsak, bolaning dunyoni idrok etish

qobiliyati rivojlanadi, deb o'ylayman. Bu qobiliyat chaqaloqning aqliy rivojlanishi uchun juda muhimdir - axir, agar u tabiat hodisalarini sinchkovlik bilan kuzatish va baholashni o'rgansa, bolaning qiziquvchanligini osongina o'ziga jalb qiladi. Eng kichik va ahamiyatsiz ko'rinadigan tafsilotlar unga ko'p narsalarni aytib berishi mumkin. Misol uchun, daryo bo'yida mushuk bilan dam olayotgan oilani suratga oling. Boladan rasm haqida nima deb o'ylashini so'rang: oila necha kun ta'tilda, mushukdan qanday yordam, daryodagi suv iliq, o'rmondan kim chiqib ketishi mumkin, bolalar nima qilishmoqda? Kuzatish va ixtiro qilish qobiliyatingiz va bu savollarga javob berish uchun bolaning tasavvuridan foydalanib, siz xonada chodir bilan haqiqiy daryo qirg'og'ini tasavvur qilib, o'zingizni super detektivlar sifatida ko'rsatish orqali o'yindan zavqlanishingiz mumkin. Bola bilan o'ynab, uni tinglash va suhbatga chorchash juda muhim ekanligini unutmaslik kerak. Ba'zida bolalarning bayonotlari qanday qiziqarli, kutilmagan va zukko. Ularning sofligi va idrok etishning bevositaligi bizning hayratlanish qobiliyatimizni tiklashi mumkin. Bola bilan suhbatlashish - bu katta zavq, undan siz uning dunyoni qanday idrok etishi haqida ko'p narsalarni bilib olishingiz mumkin.

Bolalar ijodiyotini rivojlantirish uchun siz quyidagi o'qitish usullarini qo'llashingiz mumkin:

1) o'qituvchi modelini tekshirish va ko'rsatish usullarini o'z ichiga olgan axborot-reseptiv usul;

2) bolalarning bilim va ko'nikmalarini mustahkamlashga qaratilgan reproduktiv usul. Bu ko'nikmalarni avtomatizmga olib keladigan mashq usuli. U takrorlashni qabul qilishni, qoralama ustida ishlashni, qo'l bilan shakllantirish harakatlarini bajarishni o'z ichiga oladi;

3) sinfdagi ishning har qanday daqiqasida mustaqillikni namoyon etishga qaratilgan evristik usul, ya'ni. o'qituvchi bolani ishning bir qismini mustaqil ravishda bajarishga taklif qiladi;

4) bolalarda nafaqat mustaqillik, balki tasavvur va ijodkorlikni rivojlantiradigan tadqiqot usuli. O'qituvchi mustaqil ravishda biron bir qismni emas, balki butun ishni bajarishni taklif qiladi.

Ammo shuni ta'kidlash kerakki, bolaning ishining natijasi ko'p jihatdan uning qiziqishiga bog'liq, shuning uchun darsda maktabgacha yoshdagi bolaning e'tiborini faollashtirish, uni qo'shimcha rag'batlantirish yordamida ishlashga undash muhimdir. Bunday imtiyozlar quyidagilar bo'lishi mumkin:

Bolalarning asosiy faoliyati bo'lgan o'yin;

Ajablanadigan lahzalar - ertak yoki multfilmning sevimli qahramoni tashrif buyurishga keladi va bolani sayohatga taklif qiladi;

Yordam so'rovi, chunki bolalar hech qachon zaiflarga yordam berishdan bosh tortmaydilar, ular o'zlarini muhim his qilishlari muhimdir;

Kattaroq maktabgacha yoshda, bolalar oddiy siyoh dog'ini chop etishda turli xil syujetlar va tasvirlarni ko'rish mumkin bo'lgan siyohblotografiya kabi yanada murakkab usullarni o'zlashtirishi mumkin.

Monotip - bosmaxona (bosma shakldagi qog'ozdagi taassurot - matritsa), rasm va chizmachilik fazilatlarini o'zida mujassam etgan noyob texnikadir. Uni ham grafik rasm, ham tasviriy grafik deb atash mumkin.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, xulosa qilishimiz mumkin: siz har doim darslarni muvaffaqiyat quvonchi bilan ijobiy notada tugatishingiz kerak. Va men e'tibor bermochi bo'lgan oxirgi narsa - bu oila. Ma'lumki, bola go'zallik olamiga ilk qadamlarini o'z oilasida, yaqinlariga "tayanib" qo'yadi. Shuning uchun ota-onalarning qadriyat yo'nalishlari uning uchun juda muhimdir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1. "Ilk qadam" davlat o'quv Dasturi. 2018.07.07.
2. Qodirova F., Toshpo'latova SH, Agzamova M va boshq. "Maktabgacha pedagogika" T.2010
3. Bityanova M.R. Bolani maktabga moslashtirish: diagnostika, tuzatish, pedagogik qo'llab-quvvatlash.- M.: "Pedagogik qidiruv" o'quv markazi, 1997.-122s.
4. Bojovich L.I. Bolaning maktabga tayyorgarligining psixologik muammolari // Maktabgacha yoshdagi bolaning psixologiyasi masalalari / Ed. Leontyeva L.M. Zaporozets A.V. -M.-1995.-C132-142.
5. Muxina V.S. Olti yoshli bola maktabda.-M.-1986.-143b.
6. Nemov R.S. Psixologiya: Oliy pedagogik o'quv yurtlari talabalari uchun darslik: 3 kitobda. - M.: Ta'lim: Vldos; 1995.-512s.